

Viable Cities Internationaliseringsstrategi 2025-2027 (utblick 2030)

Underlag inför beslut vid Viable Cities styrelsemöte 13 mars 2025

Övergripande ambition

Viable Cities internationella arbete syftar till att stärka Sveriges roll i att accelerera den globala omställningen till klimatneutrala städer. Ambitionen är att, genom bred samverkan från det lokala till det internationella, testa, utveckla och skala upp innovativa former för flernivåstyrning, modeller och lösningar för att skapa verklig förändring.

Två aspekter är avgörande i programmets missionsdrivna ansats. Den första är att vidareutveckla flernivåstyrning för att driva klimatomställning på ett sätt så att insatser på lokal, nationell och internationell nivå kan förstärka varandra. Den andra är att arbeta med föregångsstäder som kan gå före och visa vägen för många fler. En central strategi i det internationella arbetet är därför att samarbeta med föregångsstäder, myndigheter och nationella syskonplattformar för städers klimatomställning, liknande Viable Cities, samt med internationella initiativ och organisationer som kan stärka och mobilisera för omställningsarbetet i Norden, inom EU och globalt.

Genom strategiska samarbeten och kunskapsutbyten sprider vi svenska erfarenheter, metoder och innovationer, samtidigt som vi tar tillvara på internationella lärdomar för att stärka svenska städers omställningsförmåga och Sveriges position i det globala klimatarbetet.

I ett mycket föränderligt läge i omvärlden, som påverkar städers omställningsarbete, kommer prioriteringar att behöva följa vissa vägledande principer som anges i denna strategi, samtidigt som vi upprätthåller flexibilitet för att vara relevanta för vårt uppdrag.

Särskilt fokus ligger på att utveckla internationella kunskapsnätverk och allianser, stärka Sveriges strategiska positionering och mobilisera finansiering för att möjliggöra en snabbare omställning. Centralt i detta är att vidmakthålla fokus, i Sverige liksom internationellt, på att stötta föregångsstäder som möjliggörare för många fler, i samverkan med myndigheter och andra aktörer på flera styrnivåer.

Sammanhang för Viable Cities internationella arbete

Denna strategi rör det internationella arbetet i Viable Cities för innevarande etapp 2025-2027. En motsvarande strategi togs fram och beslutades år 2020 för den tidigare etappen. Underlaget för detta strategidokument bygger på flera delar: en uppföljning av utfallet av tidigare strategi,

sammanställning av relevanta sammanhang för missionsorienterade allianser i Norden, inom EU och globalt nivå, se bilaga, samt omvärldsanalys och övrigt underlag som ligger till grund för programbeskrivning och övriga programdokument för innevarande etapp. Strategin ska bidra till Viable Cities övergripande resultat- och effektmål för programmet.¹

Utgångspunkten för Viable Cities arbete är missionen ”Klimatneutrala städer 2030 – med ett gott liv för alla inom planetens gränser” som också är en del i den europeiska missionen om Klimatneutrala städer 2030, kallad EU Cities Mission. Missionen är vägledande i arbetet lokalt, nationellt och internationellt. Likaså är visionen om att ”Sverige inspirerar till och har en ledande roll i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer” en viktig utgångspunkt. Allt syftar till att underlätta en snabbare lokal omställningsresa som stöds av styrning på flera nivåer.

Viable Cities bidrar till att Sveriges klimatmål uppnås, inte minst som en del av EU:s målsättningar. Under det svenska EU-ordförandeskapet 2023 beslutades klimatlagstiftningspaketet Fit for 55, med skarpa krav för att minska de totala utsläppen inom EU med 55 procent till år 2030, och innefattande fler sektorer än tidigare. Det övergripande målet är att EU ska bli världens första klimatneutrala kontinent senast år 2050. Enligt målen i Sveriges klimatpolitiska ramverk är ambitionen klimatneutralitet fem år tidigare, till år 2045. Regeringen ger stort utrymme åt det internationella perspektivet i sin klimathandlingsplan från 2023: ”Det är genom internationellt samarbete, kunskapsutbyte och frihandel som vi kan åstadkomma en framgångsrik klimatomställning.”² I regeringens skrivelse ”Ny strategi för levande och trygga städer” föreslås ett nytt nationellt mål för hållbar stadsutveckling: ”Sveriges städer ska utifrån sina förutsättningar utvecklas till levande, trygga och robusta livsmiljöer där människor trivs och vill vistas. Sverige ska vara ett föregångsland för hållbar utveckling av attraktiva städer.”³ Viable Cities ger Sverige en unik position och kan bidra till Sveriges ledarskap i klimatomställningen genom nya innovativa former för flernivåstyrning där föregångsstäder har en central roll.

Vi har ett föränderligt omvärldsläge med nya geopolitiska förutsättningar och multipla kriser. Flera kriser sammanfaller med klimatkrisen: krig i Ukraina och i mellanöstern, försämrat säkerhetspolitiskt läge, handelskrig och försvagning av internationella institutioner, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet, demografi och en demokratisk utmaning med ökad polarisering och desinformation där växande andelar av befolkningen känner sig utanför. Vidare har stödet för EU-kommissionens gröna giv försvagats samtidigt som det finns en växande erfarenhet av extrema väderhändelser, som gör klimatkrisen kännbar i alla delar av världen.

För att Sverige som ett litet land fortsatt ska kunna bidra till en snabbare klimatomställning – och även dra nytta av andras erfarenheter – är det avgörande att vi agerar proaktivt i och driver

¹ Dessa resultat och effektmål bildar ramen för programmets tredje etapp fram till 2027.

² [Regeringens klimathandlingsplan–hela vägen till nettonoll, skr. 2023/24:59](#)

³ [Ny strategi för levande och trygga städer \(Skr 2024/25:96\)](#)

på i det internationella samarbetet utifrån EUs gemensamma arbete med missionen om klimatneutrala städer 2030⁴. Denna mission utvecklades och lanserades samtidigt som vårt svenska program växte fram med höga ambitioner att påskynda städernas klimatomställning, som det första i sitt slag i Europa. Viable Cities har sedan starten haft en betydande påverkan utifrån arbetet med denna mission i samarbete med svenska föregångsstäder och myndigheter och byggt en stark position, såväl nationellt som internationellt. Mot bakgrund av ett föränderligt omvärldsläge och multipla kriser behöver vi verka för robusta former för flernivåstyrning och effektiva sätt att skala upp och sprida verk samma sätt att arbete med klimatomställning till allt fler städer, i Sverige och internationellt och samtidigt anpassa prioriteringar till omvärldsförändringar.

Det finns en rad arenor där Viable Cities har en stor möjlighet att bidra till detta. Viable Cities har en betydande roll i att forma och vidareutveckla EU Cities Mission, inte minst inom den centrala plattformen för genomförande av denna mission: NetZeroCities. Vidare medverkar Viable Cities, inom EU Cities Mission, aktivt till framväxten av ett ökande antal nationella plattformar i olika medlemsstater (som partner i initiativet CapaCITIES), med syftet att underlätta städernas klimatomställning med stark flernivåstyrning. Det betyder att det idag finns ett ökande antal nationella syskoninitiativ till Viable Cities. Viable Cities har också en viktig roll i att aktivt sammankoppla missionen om klimatneutrala städer med relaterade initiativ som EU-missionen om klimatanpassning och andra klimat-och miljörelaterade satsningar inom EU och globalt. Ytterligare relevanta arenor beskrivs i bilaga.

Viable Cities internationella arbete ska fortsatt ha en stark bas i den nationella flaggskeppssatsningen "Klimatneutrala städer 2030". Denna satsning har vuxit från nio städer 2019 – via 23 städer från 2021 – till att 2025 omfatta 48 svenska städer. Dessa 48 städer representerar cirka hälften av Sveriges befolkning. Viable Cities har tillsammans med medverkande städer och – hittills sex statliga myndigheter – utvecklat en nationell process för att driva på omställningstakten med hjälp av ett nytt verktyg för flernivåstyrning, kallat Klimatkontrakt 2030, med finansierings- och investeringsperspektiv som en central del. Detta initiativ, där vi var först i Europa, har också inspirerat till utveckling av motsvarande klimatkontrakt såväl på lokal nivå som på EU-nivå (Climate City Contract) inom NetZeroCities. Vidare kommer Viable Cities internationella arbete att bygga vidare på satsningen på systemdemonstratorer för att utforska nya modeller för uppskalning, policyinnovation och finansiering av klimatomställning.

Resonemanget ovan motiverar att vidareutveckla programmets internationella utifrån de inriktningar och de vägledande principer som presenteras nedan.

⁴ [EU Mission: Climate-Neutral and Smart Cities](#) informationssida Europeiska Kommissionen

Inriktning och vägledande principer

Denna strategi ska vägleda prioriteringar om vilka insatser som ska göras i det internationella arbetet. Till stöd för prioritering i den föränderliga omvärlden har följande inriktningar och vägledande principer tagits fram.

Tre inriktningar

I Viable Cities internationella arbete ligger särskilt fokus på utvecklingen av internationella kunskapsnätverk och allianser, strategisk positionering samt mobilisering av finansiering (se även avsnitt *Övergripande ambition* överst i detta dokument). Det sker såväl inom Norden som i Europa och globalt. Det innebär att inriktningen på internationella insatser ska:

- **Utveckla internationella kunskapsnätverk och allianser** genom omvärldsbevakning, medverkan i relevanta nätverk och satsningar, och samarbetsavtal med betydande internationella aktörer, för uppskalning av städers klimatomställning. Detta för att höja svenska städers förmåga till omställning, samt bidra till utvecklingen av nya internationella marknader där svenska företag framgångsrikt kan leverera lösningar för snabbare klimatomställning.
- **Ta en ledande position för Sverige och svenska aktörer** i Norden, Europa och globalt för att stärka en accelererad omställning, utifrån Viable Cities erfarenheter av missionsdriven innovation, med fokus på städers klimatomställning. Detta för att mobilisera kring missionen och bygga omställningsförmåga i en komplex värld med multipla kriser, där fokus även bör ligga på rättvisa, klimatanpassning, resiliens och beredskap.
- **Mobilisera finansiering för klimatomställning** och göra svenska städer väl förberedda för att nyttja internationella källor till finansiering, såväl bidrag (exv Horizon Europe NetZeroCities, utlysningar inom Missions, Driving Urban Transitions; New European Bauhaus; European Urban Initiative; EUs innovationsfond, Elena, ERUF, m m) som kapital från investeringsaktörer (exv Europeiska investeringsbanken) och nya former för finansiering (ex. Climate City Capital Hub inom NetZeroCities). Mobilisering av finansiering internationellt kompletterar det arbete som sker lokalt och nationellt inklusive nationell finansiering från myndigheter, Kommuninvest etc.

Fem vägledande principer

För att vägleda prioriteringarna av det internationella arbetet ska även följande principer beaktas:

- **Brett samverkansperspektiv och stark flernivåstyrning.** Arbetet utifrån Missionen "Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser" behöver ha både ett brett samverkansperspektiv (kvadrupel helix), och stark flernivåstyrning. Därför fokuserar denna strategi på att knyta ihop omställningen i det hyperlokala (stadsdel, grannskap), med lokala, regionala, nationella, nordiska, europeiska och globala omställningsprocesser och allianser.

- **Uppskalning genom samverkan och policyutveckling i Norden, Europa och globalt.** I denna strategi fokuserar vi på att stärka nordiska, europeiska och globala allianser, med fokus på att åstadkomma ökad mobilisering och policyutveckling för omställning och uppskalning.
- **Hänsyn till städernas behov, förmåga och ambitioner.** För att uppnå god effekt på insatserna i det internationella arbetet behöver hänsyn tas till behov, förmåga och ambitioner hos svenska städer med hög omställningsambition. Dessa uttrycks till exempel via processen med klimatkontrakt.
- **Nya initiativ genomförs endast om grundläggande finansiering kan säkras.** I samband med nya initiativ behöver resurser för att genomföra dessa säkerställas.
- **Portfölj av insatser som bidrar till större effekt.** I valet av insatser ska portföljtänkande tillämpas för att säkerställa att systemperspektiv beaktas samt för att tillvarata synergier mellan olika insatser för att eftersträva största möjliga samlade effekt.

Detta innebär i praktiken bland annat att:

- Sträva efter att hitta synergier med andra relevanta och missionsdrivna initiativ på alla nivåer, till exempel regering och riksdag, myndigheter, partners, de nya nationella innovationsprogrammen Impact Innovation, andra EU-missioner (klimatanpassning, jord, hav och vatten, cancer), globala allianser etc.
- Koppla ihop och nyttja existerande arenor, funktioner och internationella initiativ för att snabba på omställningen. Exempel i Sverige är Viable Cities Transition Lab Forum och European Viable Cities Day, som bidrar till stärkt flernivåstyrning och lärande mellan städer, forskning, företag och civilsamhälle.
- Säkerställa effektivitet och robusthet vid val av engagemang och aktiviteter, såväl i Sverige som internationellt. Med denna utgångspunkt prioriteras medverkan på etablerade strategiska internationella arenor och kunskapsnätverk (Norden, Östersjöregionen, EU, globalt), och att utveckla konkurrenskraftiga internationella arenor i Sverige, se bilaga.

För att sammanfatta: Missionen "Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser" kan inte nås enbart utifrån ett nationellt perspektiv utan behöver vara del i en internationell mobilisering i linje med missionen. Genom att underlätta för svenska aktörer att gå före i klimatomställningen, i samskapande och lärande med städer och aktörer på internationell nivå, eftersträvar Viable Cities att uppfylla visionen om att "Sverige inspirerar till och har en ledande roll i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer".

Bilaga. Sammanhang i Norden, Europa och Globalt

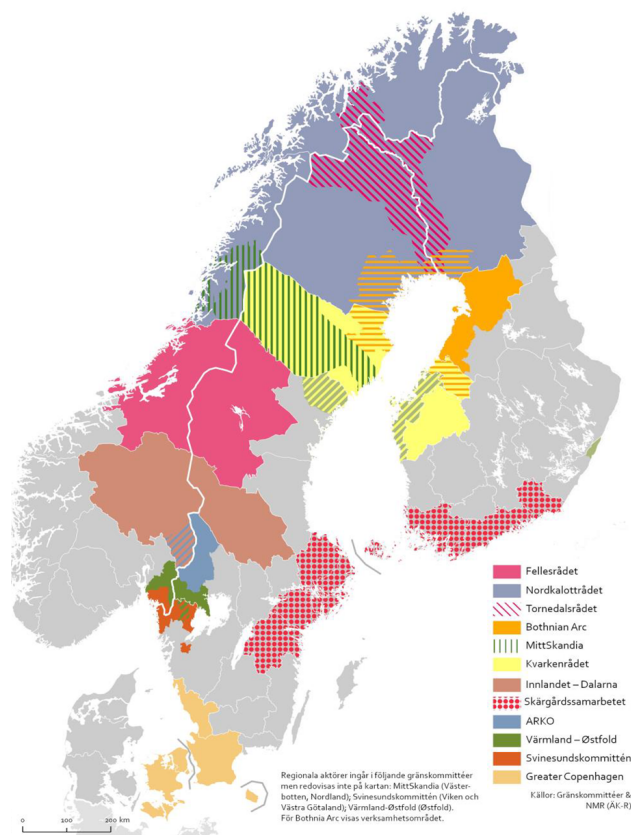
Denna bilaga beskriver en nulägesbild av den nordiska, europeiska och globala kontext som Viable Cities som program befinner sig i (mars 2025), som ger ett sammanhang för programmets fortsatta internationella arbete.

Missionsorienterade allianser i Norden och Östersjöregionen

Samarbetet i Norden och i hela Östersjöregionen har fått förnyad relevans. Historiskt sett har det alltid funnits dialog mellan städer i olika länder, antingen i form av partnerstäder eller genom samarbetsprojekt och forsknings- och innovationsaktiviteter, med gemensamma kärnvärden som governance och miljöansvar, och en stark inriktning mot livskvalitet och stadsplanering med fokus på människor, samt social hållbarhet och medborgarengagemang.

Syftet är att stärka befintliga relationer för att adressera gemensamma utmaningar mellan våra städer, regioner och länder och stärka kunskapsutbytet, säkra finansiering av gemensamma gröna investeringar och arbeta med att harmonisera regelverket för att säkerställa klimatneutralitet för städer. Tillsammans är regionen också en viktigare röst på till exempel den europeiska och globala arenan. Till exempel finns 25 av nuvarande 112 städer i EU-missionen i Norden-Baltikum. Utgångspunkten är att vi delar många utmaningar som klimatförändringarna innebär och också en stor gemensam grund både vad gäller geologi och kulturella och socioekonomiska sammanhang. Detta är också en utgångspunkt för Nordiska ministerrådets [12 gränskommittéer](#), som fokuserar på dialog och transaktioner över landsgränser (se figur 1a).

Viable Cities 2030-städer är i hög utsträckning representerade i dessa gränskommittéer och utgör därmed en central utgångspunkt för att identifiera befintliga insatser och inte minst tydliggöra behovet av ytterligare samarbete. Flera olika studier och initiativ, bland annat [Nordic Toolbox for a Just Green Transition](#)

Figur 1a Nordiska ministerrådets 12 gränskommittéer

(NordRegion), och [Nordic Carbon Neutral Bauhaus](#) är kompletterande stöd i arbetet. Det nya samarbetet i NATO har också synliggjort behov av relationer både från norr till söder och från väst till öst, som centrala linjer för att säkerställa transporter och motståndskraft, se Figur 1b nedan, och pågående arbete med t.ex. Fehmarn-förbindelsen. Som möjliga finansieringskällor för samarbetet finns till exempel Nordiska ministerrådet och associerade program för forskning, innovation och samarbete, inklusive Nordic Innovation och Nordforsk, samt berörda Interreg-program.

Nato-medlemskapet påverkar infrastrukturplaneringen

- Sveriges inträde i Nato sätter Sveriges och de nordiska ländernas transportinfrastrukturplanering i ett nytt ljus.
 - Förändrade volymer.
 - Förändrade noder och stråk.
 - Påverkar Trafikverkets infrastrukturplanering och operativa trafikplanering i fred, kris och höjd beredskap/krig.
 - Ökad samverkan krävs mellan de nordiska länderna för en gemensam infrastrukturplanering.

Figur 1b. Den framtida infrastrukturplaneringen runt Östersjön efter Nato-inträdet (Trafikverket)

Missionsorienterade allianser i Europa (Team Europe)

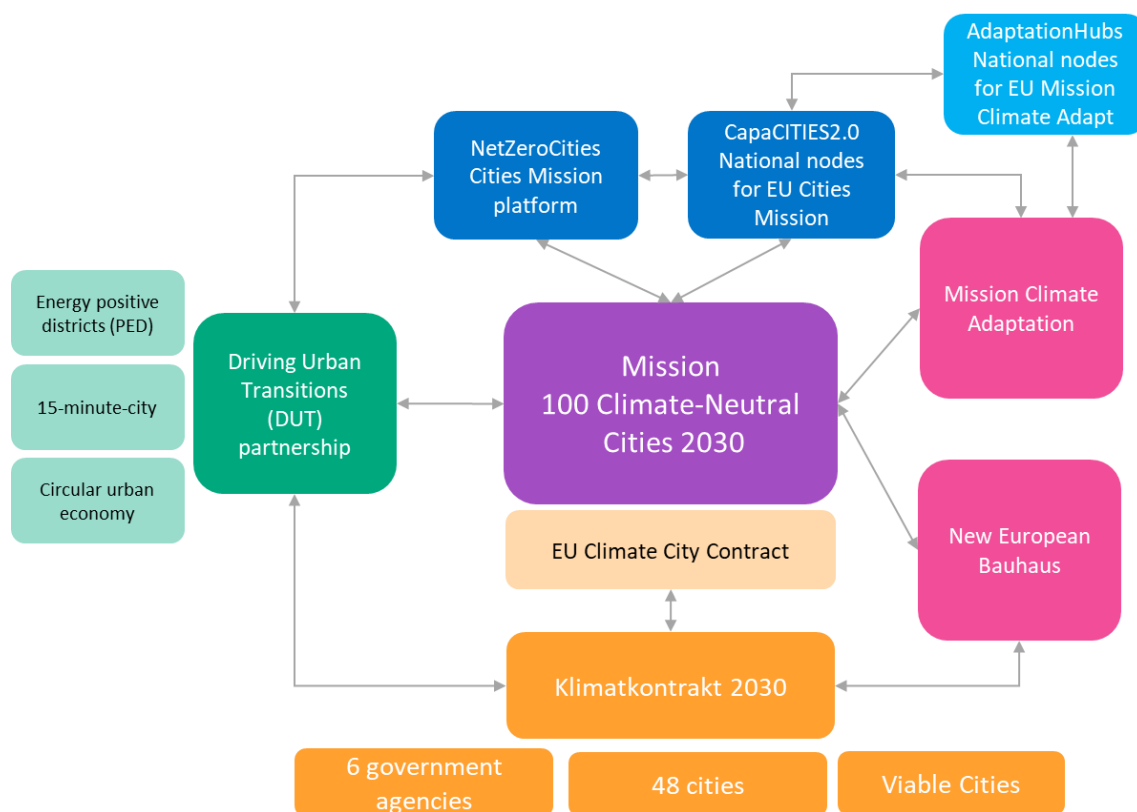
Viable Cities är en central aktör i EUs mission för klimatneutrala och smarta städer (EU Cities Mission), mycket tack vare aktivt deltagande i flera strategiska och långsiktiga missionsdrivna program och plattformar på EU-arenan, till exempel [NetZeroCities](#) och partnerskapet [Driving Urban Transitions](#) (DUT), se Figur 2a nedan.

Detta har skapat förutsättningar för svenska städer och samverkande aktörer att säkra finansiering och medverkan i missionsorienterade satsningar, till exempel i Horizon Europe, DUT, regionalfonden ERUF etc. En betydelsefull insats där Viable Cities har en ledande roll är [CAPACities](#), finansierat via Horizon Europe som syftar till etablering av nationella plattformar för missionen om klimatneutrala städer med sikte på samtliga medlemsstater i EU. Det har redan lett till etablering av flera nya nationella missionsplattformar, liknande Viable Cities, runt om i Europa och möjliggjort en uppskalning av missionen så att många fler ambitiösa städer i Sverige och hela Europa kan delta och ges stöd i arbetet för missionen, se Figur 2b nedan. Viable Cities har utvecklat nära relationer till de framväxande nationella plattformarna i till exempel Spanien (CitiES2030), Österrike (Klimatneutrale Stadt, KNS) och Rumänien (M100).

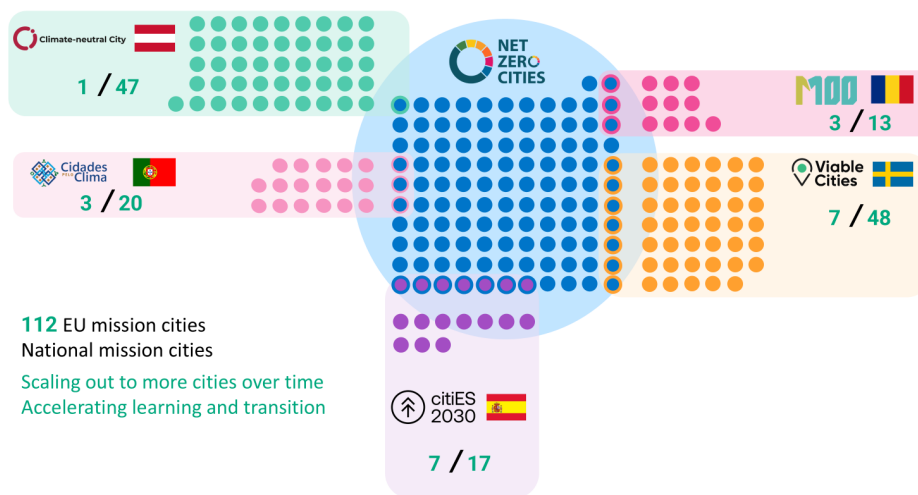

Nationella plattformar har fått en starkare samlad röst i klimatomställningen i dialogen med till exempel EU-kommissionen.

Under 2024 har Viable Cities, i bred samverkan, medverkat till att samla städer som ligger långt fram i sitt klimatomställningsarbete i Sverige och Europa i en [Development Declaration for the Cities Mission](#). Här identifieras ett antal utvecklingsområden för arbetet med EU Cities Mission de kommande åren. Detta arbete kan möjliggöra en uppskalning och intensifiering av arbetet genom att bland annat integrera och skapa synergier med anknytande och relevanta missionsdrivna initiativ. Bland dessa märks att utveckla synergier med [EU:s mission för klimatanpassning](#) och den framväxande [New European Bauhaus](#), med sitt fokus på att skala upp innovativa lösningar för omvandling av stadsdelar/grannskap till att bli hållbara, och även inkluderande och vackra. I detta arbete kan Viable Cities ta en ledande roll, till exempel att utveckla synergier med systemdemonstratorer och processen med klimatkontrakt.

Figur 2a. Exempel på insatser för EU Cities mission där Viable Cities är involverade

Figur 2b. Illustration av uppskalning genom nationella plattformar till fler än initialt 100+12 EU mission cities (missionsstäder i Europa).

Missionsorienterade allianser globalt och internationellt

Flera svenska städer samarbetar och omvärldsbevakar redan idag i internationellt ledande nätverk för städers klimatomställning, till exempel Climate-KIC, ICLEI (som båda har ledande roller i NetZeroCities), WWFs One Planet City Challenge⁵, Climate Neutral Cities Alliance, C40, och Covenant of Mayors. Viable Cities gör löpande en översyn av relevanta globala kunskapsnätverk, och hur dessa tillsammans kan skapa allianser för att accelerera och skala implementeringen av missionen globalt, såväl som stärka förmågan och finansiering för insatser i Sverige. Under detta arbete 2024 har Viable Cities identifierat följande aktörer med stor potential att utveckla samarbeten med för internationella allianser:

- Cities Climate Finance Leadership Alliance (CCFLA), som drivs av Climate Policy Initiative
- Carbon Neutral Cities Alliance (CNCA)
- Global Environment Facility (GEF), som drivs av Världsbanken
- Resilient Cities Network, initierat av Rockefeller Foundation
- World Economic Forum (WEF)
- World Resources Institute (WRI)
- Mission Innovation Urban Transition Mission (MI UTM), som drivs av Global Covenant of Mayors / c40

⁵ Mer information om [One Planet City Challenge på WWFs webbplats](#)

- World Wide Fund for Nature (WWF)

En utgångspunkt i det globala samarbetet är de modeller för flernivåstyrning, verktyg och processer som utvecklats inom Viable Cities, inklusive Klimatkontrakt 2030, systemdemonstratorer för klimatneutrala städer och klimatinvesteringsplaner (som även innefattar frågan om aggregerad köpkraft). Insatser som görs (hyper)lokalt i Sverige, exv systemdemonstratorer, kan därmed genom våra nationella, nordiska och europeiska samarbeten på så sätt inspirera till att accelerera implementering globalt. I högre utsträckning än tidigare ser Viable Cities potential för att narrativet inom Sveriges strategi för kommunikation i utlandet, också innefattar Viable Cities arbete, i syfte att ha Sverige som avsändare. Detta blir särskilt viktigt i nationella engagemang som CHAMP⁶ och First Movers Coalition⁷.

Figur 3. Överblick över nätverk av globala systemdemonstratorer (Viable Cities, 2025)

En central aktör för de globala allianserna är UN-Habitat, FN:s program för boende- och bebyggelsefrågor. Viable Cities samarbete med UN-Habitat har pågått sedan 2020 och fördjupas nu, med ambitionen att fler aktörer knyts till ett gemensamt globalt initiativ för klimatneutrala och smarta städer. Detta bygger vidare på det goda samarbetet med systemdemonstratorer i Bogotá, Bristol, Curitiba och Makindye Ssabagabo.

Det finns stor potential för Viable Cities att agera globalt genom allianser, till exempel med våra partners i Norden och Europa, för att nå maximal effekt. Ett exempel på detta är genom CapaCities och MI-UTM där till exempel samarbetspartners i Spanien (CitiES2030) har starka

⁶ [Information om CHAMP](#)

⁷ [Information om First Movers Coalition](#)

nätverk och intressen i Sydamerika, och Viable Cities därmed inte behöver leda arbetet i denna region.

I prioriteringar av globala samarbeten har Viable Cities förutsättningar att söka synergier med den strategi som tas fram inom Team Sweden Smart Cities för att på så sätt relatera till Sveriges strategi i de globala frågorna. Detta möjliggör både en tydlighet i nationella samarbeten och förståelse för regionala prioriteringar utanför EU, liksom inom EU. Som ett exempel kan nämnas att Asien är särskilt prioriterat för Sverige. Ansatsen är att, tillsammans med internationella allianser, verka för att involvera ett mindre antal städer globalt i syfte att tydliggöra styrning och praktiker för uppskalning med relevans för klimatneutrala städer globalt.